

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Анна Трошева – Асенова

катедра „Специална педагогика“

СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и
изкуствата

на дисертационен труд на тема:

Оценка на двигателните умения при ученици с дислексия на развитието

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научно направление
1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: Харитини Христодулос Петриду

Научен ръководител: проф. дпсн Нели Василева

1. Общи биографични данни на кандидата

Харитини Христодулос Петриду е завършила в Тракийски университет „Демокрит“ в Гърция степен по физическо възпитание през 1992г. След това в същия университет е получила обучение по Активност и здраве на човека. От 2018г е зачислена на редовна докторантура на английски език по Специална педагогика в Софийски университет с научен ръководител проф. дпсн Нели Василева (Заповед РД 20/641 от 27.03.2018). Отчислена е с право на защита със заповед РД 20/965 от 26.04.2021г.

Професионалната ѝ реализация включва позиции като треньор по плуване, треньор по стрелба с лък, а от 2000г е учител по физическо възпитание в Кавала, Гърция. Автор е на две книги, издадени през 2018г. Едната е ръководство по стрелба с лък, а втората е свързана и с темата на дисертацията ѝ: Оценка на физическата активност на хора с ментални нарушения.

2. Актуалност и значимост на темата

Оценявам темата като актуална и значима по няколко причини: големият брой ученици с дислексия, необходимостта от превенция на затрудненията в ученето при ученици с дислексия и значимостта на стимулирането на двигателното развитие като част от комплексния подход в терапията на дислексия на развитието.

Научните изследвания на двигателното развитие на ученици с дислексия, особено с цел подобряване на педагогическия подход във физическото обучение, са недостатъчни и във връзка с това, провеждането на подобно изследване би довело до значими приноси.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В структурно отношение представената дисертация е с обем от 225 страници и включва увод, три глави, приноси и библиография.

Съотношението между теоретичната и експерименталната част е равностойно.

Теоретичната постановка на проблема е представена в първа глава. Тя е оформена в четири параграфа, отразяващи теориите за същността и причините за дислексия на развитието, проследяване на моторно-двигателното развитие в онтогенезата и отражението му върху общото развитие, представяне на моторното развитие и връзката му с дислексията. В първия параграф, освен историческото развитие на разбиранията за дислексията се изясняват различни теории за нейната етиология, както и диапазона на различни сходни припокриващи се понятия с обзор на определенията за тях. Във втория параграф се обяснява влиянието на двигателното развитие върху когнитивното, емоционалното развитие и качеството на живот. В трети параграф задълбочено се представят същността на общата, фината моторика и уменията за равновесие, а последният е озаглавен „Двигателно развитие“ и в него авторът разглежда различието между половете в развитието и спецификата му при дислексия.

Теоретичният анализ е направен на базата на внушителната бройка от 904 литературни източника на латиница и 14 на гръцки език, сред които и нормативни документи. Доколкото може да се проследи толкова голям брой литературни източници, те са цитирани коректно и умело използвани в изложението. Самото изложение следва логическа последователност, опира се на съвременни изследвания. Значимо е

проследяването на връзката между дислексията и моторното развитие, съответно неговите нарушения.

Експерименталното изследване е представено ясно и детайлно. То е описано във втора и частично в трета глава. Втора глава, озаглавена „Изследователски методи и методология“ включва целите и мотивацията за изследването, неговите ограничения и хипотези. Участниците в изследването, процедурата и инструментът му са включени в трета глава „Анализ на резултатите от изследването“. Формулираната цел, хипотези, процедура, формирането на контингента (контролна и експериментална групи), както и инструментът на изследването, намирам за коректни и основателни. Освен общите хипотези, авторът формулира за целите на статистическия анализ и нулевите и алтернативни такива. Проведено е констатиращо изследване чрез Тест на Bruninks-Oseretsky за двигателни умения 2 (Bruninks&Bruninks, 2005), приложен в пълната му версия при 82 ученика от пети клас. От контингента на изследването 30 деца са с поставена диагноза дислексия, а останалите 52 – с типично развитие. Формираните съответно експериментална и контролна групи са подходящи на целите на изследването и проверяваните хипотези. Тестът-инструмент на изследването- е подробно представен в работата, както и скалата за оценка.

Резултатите от изследването, представени в трета глава, включват резултати от статистическия анализ чрез дескриптивна статистика на изследваните лица и техните двигателни умения, резултатите им в зависимост от пола и липсата/наличието на дислексия. Те са подробно описани, онагледени и придружени с коментар в 51 таблици и 53 цветни диаграми (всички те изброени в отделни списъци в началото на дисертацията) по отделно за групите и в сравнение между тях.

В последващата „**Дискусия**“ кандидатът прави сериозен анализ на резултатите по всички показатели на изследването, сравнявайки ги с такива от други подобни изследвания и търсейки обяснения за тях в заключения и на други автори. Анализът показва разбирането в дълбочина на кандидата по проблематиката.

Изводи

В параграф „**Заключения**“ са обобщени резултатите от изследването, съответно с отхвърляне или потвърждаване на издигнатите хипотези; формулирани са 5 значими и

конкретно произтичащи от изследването **изводи** и разсъждения по тях. Направени са важни препоръки за физическото обучение на ученици с дислексия.

4. Приноси

Изведени са по 3 научни приноса с теоретичен и практико-приложен характер, които изцяло отговарят на постиженията на изследователския труд.

За особено значими смятам именно фокуса на проведеното изследване върху двигателното развитие на ученици с дислексия и разкриване на спецификите му, което позволява усъвършенстването на различни прогностични, диагностични, терапевтични и педагогически дейности.

С приносите се свързват и направените от кандидата предложения за бъдещи изследвания. Тъй като донякъде постиженията на учениците в моторните умения е възможно да се повлияят от условията на живот и полученото физическо обучение, на първо място бих поставила бъдещо изследване подобно на представеното, което да се извърши с ученици с дислексия в други райони на страната. Авторът правилно определя провеждането му в един регион като ограничение на настоящото изследване.

5. Автореферат

Представеният на български език автореферат към дисертацията е с обем от 72 страници. Той следва изцяло структурата на дисертацията и отразява коректно нейното съдържание. Докторантката е успяла да поднесе в стегнат вид есенцията на проблематиката и в същото време да представи в детайли проведеното изследване и резултатите от него. За удостоверяване на резултатите от статистическата проверка са представени 33 таблици, а откритите тенденции са онагледени в 14 диаграми. В цялостен вид са представени дискусията, изводите и препоръките за практика, както и приносите. Докторантката е приложила най-коректно библиографска справка от 134 източника, която включва само използваните в автореферата.

Приложена е и библиографска справка на публикациите по дисертацията

6. Публикации

Харитини Петриду има 4 публикации по темата на дисертацията, които са в съавторство с научния ѝ ръководител проф. Василева. Всички публикации са в авторитетни издания на английски език и може да се каже, че отразяват хронологията на проведеното научно изследване, представяйки резултатите от него.

7. Мнение и препоръки

Намирам представената дисертация за научно издържана, добросъвестно проведена и стойностна работа, с отлично подбрана и описана методика на изследването, статистическа обработка и задълбочен анализ. Работата е претърпяла някои важни подобрения от вътрешната защита, като докторантката се е съобразила с отправени от мен препоръки в отзива. В тази връзка препоръките ми са малко на брой и с по-формален характер:

- Към втора глава да се включат контингентът, процедурата и методиката на изследването, които са част от неговата постановка, тъй като са обвързани с целите и поставените хипотези. В настоящата работа тези параметри са отразени в трета глава за анализ на резултатите.
- Да се посочат методите на научното изследване, а не само на експерименталното.
- Тъй като една от поставените хипотези включва зависимост от пола, то да се опишат участниците в изследването по този показател още при описание на контингента, а не само в резултатите.
- Препоръчвам на Харитини Петриду да продължи работата си по тази интересна тема, като премине към следваща стъпка – създаване на ръководства за учители по физическо възпитание, в които да се акцентира върху спецификите при ученици с дислексия.

8. Въпроси

Имам следните въпроси към докторантката:

- Какви методи на научно изследване сте използвала във вашата дисертация?
- Какви различия открихте в резултатите от приложението на теста на Bruininks-Oseretsky при деца с дислексия във вашето изследване, в сравнение с други подобни изследвания?

Заклучение:

Въз основа на изложеното дотук, давам своята **положителна оценка** за дисертационния труд и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “доктор” на Харитини Петриду в професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

17.09. 2021г.

Рецензент:

Доц. д-р Анна Трошева - Асенова